

STRUKTURA STAVOVA STRUČNJAKA PREMA SPOLNOM ZLOSTAVLJANJU DJECE

MARINA AJDUKOVIĆ • BRANKA SLADOVIĆ • VESNA BUŠKO

primljeno: studeni '98.

prihvaćeno: rujan '99.

Cilj istraživanja je analiza strukture stavova stručnjaka prema spolnom zlostavljanju u nas. U ispitivanju je sudjelovalo 253 stručnjaka iz područja socijalne skrbi, zdravstva i školstva koji neposredno rade sa djecom. Konstruirana je Skala stavova prema spolnom zlostavljanju djece od 59 tvrdnji. Faktorskom analizom stavova prema spolnom zlostavljanju djece izlučena su četiri interpretabilna faktora "Opća uvjerenja o spolnom zlostavljanju djece", "Opće reagiranje na spoznaje o spolnom zlostavljanju djece", "Uvjerenja o znakovima spolnog zlostavljanja djece" i "Odnos prema tretmanskim postupcima". Izrađena je i metrijski provjerena skraćena forma "Skale stavova prema spolnom zlostavljanju djece" koja sadrži 32 tvrdnje. Dodatne statističke analize provedene na skraćenoj verziji Skale pokazale su da nije opravdano sažimati odgovore ispitanika u jedinstveni rezultat, već da ih je potrebno izraziti kao četiri zasebna rezultata dobivena na subskalama koje odgovaraju dobivenim faktorskim rješenjima. Skraćena forma Skale stavova prema spolnom zlostavljanju djece može se koristiti daljnim istraživanjima javnog mnijenja, ali i u praćenju učinaka obrazovanja i razvoja timske i međuresorske suradnje u području prevencije i skrbi za spolno zlostavljanu djecu.

Ključne riječi: spolno zlostavljanje djece, stavovi, stručnjaci

UVOD

Spolno ili seksualno zlostavljanje djece je uključivanje ovisnog, razvojno nezrelog i nedoraslog djeteta i adolescenta u seksualne aktivnosti čiji smisao ono ne može shvatiti niti donijeti svjesnu odluku o pristanku na takve aktivnosti (Kempe, 1976; prema Jones i sur. 1987). Spolno zlostavljanje ima najveću tamnu brojku kriminaliteta (6:1) među svim krivičnim djelima na štetu djece (Singer i sur., 1989). Stručnjaci u nas procjenjuju je od 5:1 do 10:1 (Sladović, 1998). Razlozi tako velikom broju neotkrivenih slučajeva mogu biti slijedeći (Sladović, 1998): (1) zlostavljano se dijete, pod prijetnjom počinitelja, boji priznati roditeljima ili drugoj osobi što mu se dogodilo, posebno ako se radi o incestuoznom zlostavljanju; (2) ponekad je dijete premalo shvatiti značenje "spolnih igara" s odraslom osobom ako nije upotrebljena sila; (3) roditelji se srame prijaviti da se njihovom djetetu tako nešto dogodilo, bilo u želji da sačuvaju svoj brak (ako se radi o incestu) ili iz uvjerenja da će dijete doživjeti još teže traume uslijed istražnog postupka a počinitelj možda neće biti

uhvaćen i kažnjen; (4) 4/5 slučajeva spolnog zlostavljanja djece događa se u samoj obitelji djeteta a stručnjaci nemaju pristup intimnom području obitelji koja zadržava pravo na privatnost; (5) stavovi i uvjerenja stručnjaka koji rade s djecom mogu utjecati na spremnost i sposobnost da otkriju spolno zlostavljanje djece.

Na stopu otkrivanja i uspješnost intervencije u slučajevima seksualnog zlostavljanja djece utječu stavovi stručnjaka, osobno i radno iskustvo, razina znanja i informiranosti o problemu te stupanj povjerenja u efikasan međuresorski koordiniran program zaštite spolno zlostavljane djece i njihovih obitelji. Stav stručnjaka prema uzrocima, znakovima prepoznavanja i posljedicama spolnog zlostavljanja djece može znatno utjecati na planiranje i provođenje tretmana, ali i šire politike otkrivanja

Dr.sc. M. Ajduković profesor je, a mr.sc. B. Sladović asistent na Studijskom centru socijalnog rada pri Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Nazorova 51, Zagreb. Mr.sc. V. Buško asistent je na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.